Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

27 päivänä lokakuuta 2022 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Henkilötietojen käsittely ja yksityisyyden suoja sähköisen viestinnän alalla – Direktiivi 2002/58/EY – 12 artikla – Julkiset luettelot ja numerotiedotuspalvelut – Tilaajan suostumus – Luetteloiden ja tiedotuspalvelujen tarjoajan velvollisuudet – Asetus (EU) 2016/679 – 17 artikla – Oikeus tietojen poistamiseen (”oikeus tulla unohdetuksi”) – 5 artiklan 2 kohta – 24 artikla – Rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuudet ja vastuu

Asiassa C-129/21,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka hof van beroep te Brussel (Brysselin ylioikeus, Belgia) on esittänyt 24.2.2021 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 2.3.2021, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Proximus NV

vastaan

Gegevensbeschermingsautoriteit,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. Lycourgos sekä tuomarit L. S. Rossi (esittelevä tuomari), J.-C. Bonichot, S. Rodin ja O. Spineanu-Matei,

julkisasiamies: A. M. Collins,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 9.2.2022 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Proximus NV, edustajinaan P. Craddock ja T. de Haan, avocats, ja E. Van Bogget, advocaat,

– Gegevensbeschermingsautoriteit, edustajinaan C. Buggenhoudt, E. Cloots ja J. Roets, advocaten,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan E. De Bonis, avvocato dello Stato,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

– Latvian hallitus, asiamiehinään E. Bārdiņš, J. Davidoviča ja K. Pommere,

– Portugalin hallitus, asiamiehinään P. Barros da Costa, L. Inez Fernandes, M. J. Ramos ja C. Vieira Guerra,

– Romanian hallitus, asiamiehinään E. Gane ja L. Lițu,

– Euroopan komissio, asiamiehinään S. L. Kalėda, H. Kranenborg ja P.-J. Loewenthal,

kuultuaan julkisasiamiehen 28.4.2022 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla 12.7.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/58/EY (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi) (EYVL 2002, L 201, s. 37), sellaisena kuin se on muutettuna 25.11.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/136/EY (EUVL 2009, L 337, s. 11; jäljempänä direktiivi 2002/58), 12 artiklan 2 kohdan, luettuna yhdessä tämän direktiivin 2 artiklan toisen kohdan f alakohdan kanssa, tulkintaa ja luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL 2016, L 119, s. 1; jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus) 5 artiklan 2 kohdan sekä 17, 24 ja 95 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Proximus NV, joka on belgialainen julkisoikeudellinen yhtiö, ja Gegevensbeschermingsautoriteit (tietosuojaviranomainen, Belgia) (jäljempänä tietosuojaviranomainen) ja joka koskee päätöstä, jolla Geschillenkamer van de Gegevensbeschermingsautoriteit (tietosuojaviranomaisen riidanratkaisuelin, jäljempänä riidanratkaisuelin) on määrännyt Proximusin toteuttamaan korjaavia toimenpiteitä ja määrännyt tälle 20 000 euron suuruisen sakon yleisen tietosuoja-asetuksen useiden säännösten rikkomisesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 95/46/EY

3 Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY (EYVL 1995, L 281, s. 31) 2 artiklan h alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan

– –

h) ’rekisteröidyn suostumuksella’ kaikenlaista vapaaehtoista, yksilöityä ja tietoista tahdon ilmaisua, jolla rekisteröity hyväksyy henkilötietojensa käsittelyn.”

Direktiivi 2002/58

4 Direktiivin 2002/58 johdanto-osan 10, 17, 38 ja 39 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(10) Sähköisen viestinnän alalla direktiiviä 95/46/EY sovelletaan erityisesti kaikkien sellaisten perusoikeuksien ja -vapauksien turvaamista koskevien kysymysten osalta, jotka eivät nimenomaisesti sisälly tämän direktiivin säännöksiin, rekisterinpitäjän velvoitteet ja yksilöiden oikeudet mukaan lukien. – –

– –

(17) Tässä direktiivissä käyttäjän tai tilaajan suostumuksella olisi, siitä riippumatta, onko kyseessä luonnollinen vai oikeushenkilö, tarkoitettava samaa kuin rekisteröidyn suostumuksella direktiivissä 95/46/EY määritellyn ja tarkennetun mukaisesti. Suostumus voidaan antaa käyttäen mitä tahansa soveltuvaa tapaa, joka mahdollistaa vapaasti esitetyn täsmällisen ja tietoon perustuvan ilmoituksen käyttäjän toiveista, mukaan lukien ruudun rastittaminen vierailtaessa Internet-sivustolla.

– –

(38) Sähköisten viestintäpalvelujen tilaajaluettelot ovat laajassa jakelussa ja julkisia. Luonnollisten henkilöiden oikeus yksityisyyteen ja oikeushenkilöiden oikeutetut edut edellyttävät, että tilaajat voivat itse määrittää, julkaistaanko heidän henkilötietonsa luettelossa ja mitkä niistä julkaistaan. Yleisesti saatavilla olevia tilaajaluetteloita julkaisevien olisi ilmoitettava tällaisiin luetteloihin sisällytettäville tilaajille, mikä on luettelon tarkoitus ja mitä erityiskäyttöä yleisesti saatavilla olevien luettelojen sähköisillä versioilla voi olla erityisesti ohjelmistoihin sulautettujen hakutoimintojen kautta, kuten käänteiset hakutoiminnot, joiden avulla luettelon käyttäjät voivat selvittää tilaajan nimen ja osoitteen pelkän puhelinnumeron perusteella.

(39) Velvollisuus ilmoittaa tilaajille niiden julkisten luetteloiden käyttötarkoituksista, joihin heidän henkilötietonsa merkitään, olisi asetettava sille osapuolelle, joka kerää kyseisiä tietoja. Jos tiedot voidaan siirtää yhdelle tai useammalle kolmannelle osapuolelle, tilaajalle on ilmoitettava tästä mahdollisuudesta ja vastaanottajasta tai mahdollisten vastaanottajien ryhmistä. Tietoja saa välittää sillä ehdolla, ettei niitä käytetä muihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on kerätty. Jos tilaajalta tietoja keräävä osapuoli tai jokin kolmas osapuoli, jolle tietoja on välitetty, haluaa käyttää tietoja johonkin muuhun tarkoitukseen, on joko alun perin tietoja keränneen osapuolen tai kolmannen osapuolen, jolle tietoja on välitetty, hankittava tilaajalta uusi suostumus.”

5 Direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tässä direktiivissä säädetään sellaisten kansallisten säännösten yhdenmukaistamisesta, joita tarvitaan samantasoisen perusoikeuksien ja -vapauksien, erityisesti yksityisyyttä ja luottamuksellisuutta koskevan oikeuden, suojan varmistamiseksi henkilötietojen käsittelyssä sähköisen viestinnän alalla sekä tällaisten tietojen ja sähköisten viestintälaitteiden ja -palvelujen vapaan liikkuvuuden varmistamiseksi yhteisössä.

2. Tämän direktiivin säännöksillä täsmennetään ja täydennetään direktiiviä 95/46/EY edellä 1 kohdassa mainittuja tarkoituksia varten. Niissä säädetään lisäksi tilaajien, jotka ovat oikeushenkilöitä, oikeutettujen etujen suojelemisesta.

– –”

6 Direktiivin 2 artiklan, jonka otsikko on ”Määritelmät”, toisen kohdan f alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Lisäksi tässä direktiivissä tarkoitetaan

– –

f) käyttäjän tai tilaajan ’suostumuksella’ samaa kuin rekisteröidyn suostumuksella direktiivissä 95/46/EY.”

7 Saman direktiivin 12 artiklassa, jonka otsikko on ”Tilaajaluettelot”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tilaajille ilmoitetaan veloituksetta ja ennen kuin heidän tietonsa kirjataan luetteloon sellaisen yleisesti saatavilla olevan tai numerotiedotuspalvelujen kautta käytettävissä olevan painetun tai sähköisen tilaajaluettelon tarkoituksesta, jossa heidän henkilötietonsa voidaan mainita, sekä kaikista muista käyttömahdollisuuksista, jotka perustuvat luettelon sähköiseen toisintoon sulautettuihin hakutoimintoihin.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tilaajille annetaan mahdollisuus määritellä, mainitaanko heidän henkilötietonsa julkisessa luettelossa ja mitkä tiedot niissä mainitaan, siinä määrin kuin tällaiset tiedot ovat merkityksellisiä luettelon julkaisijan määrittelemän luettelon tarkoituksen kannalta, sekä tarkistaa, korjata tai poistaa tällaisia tietoja. Tilaajan mainitsematta jättämisen julkisessa tilaajaluettelossa tai hänen henkilötietojensa tarkistamisen, korjaamisen tai siitä poistamisen on oltava maksutonta.

3. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että julkisen luettelon käyttöön muuhun tarkoitukseen kuin yhteystietojen etsimiseen nimen tai tarvittaessa mahdollisimman harvojen muiden tunnisteiden perusteella pyydetään tilaajan lisäsuostumus.

– –”

Yleinen tietosuoja-asetus

8 Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 42, 66 ja 173 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(42) Kun tietojenkäsittely perustuu rekisteröidyn suostumukseen, rekisterinpitäjän olisi voitava osoittaa, että rekisteröity on antanut suostumuksensa käsittelytoimiin. Etenkin jos suostumus annetaan muuta seikkaa koskevan kirjallisen ilmoituksen yhteydessä, olisi varmistettava suojatoimin, että rekisteröity on tietoinen antamastaan suostumuksesta ja siitä, kuinka pitkälle menevästä suostumuksesta on kyse. – – rekisterinpitäjän ennalta muotoilema ilmoitus suostumuksesta olisi annettava helposti ymmärrettävässä ja helposti saatavilla olevassa muodossa selkeällä ja yksinkertaisella kielellä eikä siihen pitäisi sisältyä kohtuuttomia ehtoja. Tietoisen suostumuksen antamiseksi rekisteröidyn olisi tiedettävä

vähintään rekisterinpitäjän identiteetti ja tarkoitukset, joita varten henkilötietoja on määrä käsitellä. Suostumusta ei voida pitää vapaaehtoisesti annettuna, jos rekisteröidyllä ei ole todellista vapaan valinnan mahdollisuutta ja jos hän ei voi myöhemmin kieltäytyä suostumuksen antamisesta tai peruuttaa sitä ilman, että siitä aiheutuu hänelle haittaa.

– –

(66) Jotta voitaisiin vahvistaa ’oikeutta tulla unohdetuksi’ verkkoympäristössä, oikeutta tietojen poistamiseen olisi laajennettava siten, että henkilötiedot julkistanut rekisterinpitäjä olisi velvollinen ilmoittamaan näitä henkilötietoja käsitteleville rekisterinpitäjille, että kyseisten rekisterinpitäjien on poistettava kaikki näihin henkilötietoihin liittyvät linkit, jäljennökset ja kopiot. Näin menetellessään rekisterinpitäjän olisi toteutettava kohtuulliset toimenpiteet, mukaan lukien tekniset toimenpiteet, ottaen huomioon käytettävissä oleva teknologia ja keinot, ilmoittaakseen henkilötietoja käsitteleville rekisterinpitäjille rekisteröidyn pyynnöstä.

– –

(173) Tätä asetusta olisi sovellettava kaikkiin sellaisiin perusoikeuksien ja -vapauksien suojelua henkilötietojen käsittelyssä koskeviin seikkoihin, joihin ei sovelleta – – direktiivissä 2002/58/EY säädettyjä erityisiä velvoitteita, joilla on sama tavoite, rekisterinpitäjää koskevat velvoitteet ja luonnollisten henkilöiden oikeudet mukaan lukien. Tämän asetuksen ja direktiivin 2002/58/EY keskinäisen suhteen selkeyttämiseksi olisi kyseistä direktiiviä tarkistettava. Kun tämä asetus on hyväksytty, direktiiviä 2002/58/EY olisi tarkasteltava uudelleen erityisesti sen ja tämän asetuksen keskinäisen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi.”

9 Asetuksen 4 artiklan 2, 7 ja 11 alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan

– –

2) ’käsittelyllä’ toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai manuaalisesti, kuten tietojen keräämistä, tallentamista, järjestämistä, jäsentämistä, säilyttämistä, muokkaamista tai muuttamista, hakua, kyselyä, käyttöä, tietojen luovuttamista siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville, tietojen yhteensovittamista tai yhdistämistä, rajoittamista, poistamista tai tuhoamista,

– –

7) ’rekisterinpitäjällä’ luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot; – –

– –

11) rekisteröidyn ’suostumuksella’ mitä tahansa vapaaehtoista, yksilöityä, tietoista ja yksiselitteistä tahdonilmaisua, jolla rekisteröity hyväksyy henkilötietojensa käsittelyn antamalla suostumusta ilmaisevan lausuman tai toteuttamalla selkeästi suostumusta ilmaisevan toimen.”

10 Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Henkilötietojen käsittelyä koskevat periaatteet”, säädetään seuraavaa:

”1. Henkilötietojen suhteen on noudatettava seuraavia vaatimuksia:

a) niitä on käsiteltävä lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi (’lainmukaisuus, kohtuullisuus ja läpinäkyvyys’);

– –

2. Rekisterinpitäjä vastaa siitä, ja sen on pystyttävä osoittamaan se, että 1 kohtaa on noudatettu (’osoitusvelvollisuus’).”

11 Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Käsittelyn lainmukaisuus”, säädetään seuraavaa:

”1. Käsittely on lainmukaista ainoastaan jos ja vain siltä osin kuin vähintään yksi seuraavista edellytyksistä täyttyy:

a) rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojensa käsittelyyn yhtä tai useampaa erityistä tarkoitusta varten;

– –”

12 Yleisen tietosuoja-asetuksen 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Suostumuksen edellytykset”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos tietojenkäsittely perustuu suostumukseen, rekisterinpitäjän on pystyttävä osoittamaan, että rekisteröity on antanut suostumuksen henkilötietojensa käsittelyyn.

– –

3. Rekisteröidyllä on oikeus peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen. Ennen suostumuksen antamista rekisteröidylle on ilmoitettava tästä. Suostumuksen peruuttamisen on oltava yhtä helppoa kuin sen antaminen.

– –”

13 Yleisen tietosuoja-asetuksen 16 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus tietojen oikaisemiseen”, säädetään seuraavaa:

”Rekisteröidyllä on oikeus siihen, että rekisterinpitäjä oikaisee ilman aiheetonta viivytystä rekisteröityä koskevat virheelliset henkilötiedot. Ottaen huomioon tarkoitukset, joihin tietoja käsiteltiin, rekisteröidyllä on oikeus saada puutteelliset henkilötiedot täydennettyä, muun muassa toimittamalla lisäselvitys.”

14 Yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus tietojen poistamiseen (’oikeus tulla unohdetuksi’)”, säädetään seuraavaa:

”1. Rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjä poistamaan rekisteröityä koskevat henkilötiedot ilman aiheetonta viivytystä, ja rekisterinpitäjällä on velvollisuus poistaa henkilötiedot ilman aiheetonta viivytystä, edellyttäen että jokin seuraavista perusteista täyttyy:

– –

b) rekisteröity peruuttaa suostumuksen, johon käsittely on perustunut 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan tai 9 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta;

– –

d) henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti;

2. Jos rekisterinpitäjä on julkistanut henkilötiedot ja sillä on 1 kohdan mukaisesti velvollisuus poistaa tiedot, sen on käytettävissä oleva teknologia ja toteuttamiskustannukset huomioon ottaen toteutettava kohtuulliset toimenpiteet, muun muassa tekniset toimet, ilmoittaakseen henkilötietoja käsitteleville rekisterinpitäjille, että rekisteröity on pyytänyt kyseisiä rekisterinpitäjiä poistamaan näihin henkilötietoihin liittyvät linkit tai näiden henkilötietojen jäljennökset tai kopiot.

– –”

15 Yleisen tietosuoja-asetuksen 19 artiklassa, jonka otsikko on ”Henkilötietojen oikaisua tai poistoa tai käsittelyn rajoitusta koskeva ilmoitusvelvollisuus”, säädetään seuraavaa:

”Rekisterinpitäjän on ilmoitettava kaikenlaisista 16 artiklan, 17 artiklan 1 kohdan ja 18 artiklan mukaisesti tehdyistä henkilötietojen oikaisuista, poistoista tai käsittelyn rajoituksista jokaiselle vastaanottajalle, jolle henkilötietoja on luovutettu, paitsi jos tämä osoittautuu mahdottomaksi tai vaatii kohtuutonta vaivaa. Rekisterinpitäjän on ilmoitettava rekisteröidylle näistä vastaanottajista, jos rekisteröity sitä pyytää.”

16 Yleisen tietosuoja-asetuksen 24 artiklassa, jonka otsikko on ”Rekisterinpitäjän vastuu”, säädetään seuraavaa:

”1. Ottaen huomioon käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset sekä luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvat, todennäköisyydeltään ja vakavuudeltaan vaihtelevat riskit rekisterinpitäjän on toteutettava tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla voidaan varmistaa ja osoittaa, että käsittelyssä noudatetaan tätä asetusta. Näitä toimenpiteitä on tarkistettava ja päivitettävä tarvittaessa.

2. Kun se on oikeasuhteista käsittelytoimiin nähden, 1 kohdassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin kuuluu, että rekisterinpitäjä panee täytäntöön asianmukaiset tietosuojaa koskevat toimintaperiaatteet.

– –”

17 Yleisen tietosuoja-asetuksen 94 artiklan, jonka otsikko on ”Direktiivin 95/46/EY kumoaminen”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Viittauksia kumottuun direktiiviin pidetään viittauksina tähän asetukseen. – –”

18 Yleisen tietosuoja-asetuksen 95 artiklassa, jonka otsikko on ”Suhde direktiiviin 2002/58/EY”, säädetään seuraavaa:

”Tällä asetuksella ei aseteta luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille lisävelvoitteita sellaisen käsittelyn osalta, joka liittyy yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseen yleisissä viestintäverkoissa [Euroopan] unionissa, suhteessa sellaisiin seikkoihin, joiden osalta niiden on noudatettava direktiivissä 2002/58/EY säädettyjä erityisiä velvoitteita, joilla on sama tavoite.”

Belgian oikeus

19 Sähköisestä viestinnästä 13.6.2005 annetun lain (wet betreffende de elektronische communicatie (Belgisch Staatsblad, 20.6.2005, s. 28070), 133 §:ssä, jolla varmistetaan direktiivin 2002/58 12 artiklan saattaminen osaksi Belgian oikeutta, säädetään seuraavaa:

”§ 1. Yleisesti saatavilla olevan puhelinpalvelun tarjoajien on ilmoitettava tilaajilleen veloituksetta ja ennen heidän tietojensa kirjaamista puhelinluetteloon tai numerotiedotuspalveluun seuraavista seikoista:

1° puhelinluettelon tai numerotiedotuspalvelun tarkoitus

2° puhelinluetteloon tai numerotiedotuspalveluun kirjaamisen maksuttomuus

3° mahdollisesti puhelinluettelon tai numerotiedotuspalvelun sovellukset, jotka poikkeavat henkilötietojen hausta, joka perustuu tilaajan nimeen ja mahdollisesti tilaajan koti-, asuin- tai sijoittautumispaikkaan.

Ainoastaan ne henkilötiedot, jotka ovat edellä 1° kohdan mukaisesti ilmoitetun kaltaisen tarkoituksen kannalta merkityksellisiä ja joiden osalta asianomainen tilaaja on ilmoittanut, että ne saadaan sisällyttää kyseessä olevaan puhelinluetteloon tai numerotiedotuspalveluun, saadaan mainita kyseisessä puhelinluettelossa tai numerotiedotuspalvelussa.

Tätä varten operaattorin on esitettävä tilaajalle kaksi erillistä kysymystä siitä,

1° haluaako tämä yhteystietojensa sisältyvän yleiseen puhelinluetteloon ja yleiseen numerotiedotuspalveluun ja

2° haluaako tämä yhteystietojensa sisältyvän muihin puhelinluetteloihin tai muihin tiedotuspalveluihin.

– –

§ 2. Kullakin tilaajalla on oikeus tutustua henkilötietoihinsa yksityisyyden suojasta henkilötietojen käsittelyssä 8.12.1992 annetussa laissa tai sen nojalla vahvistettujen edellytysten mukaisesti.

Kullakin tilaajalla on lisäksi oikeus saada puhelinluettelosta tai numerotiedotuspalvelusta veloituksetta korjatuiksi tai poistetuiksi henkilötietonsa niiden menettelyjen ja edellytysten mukaisesti, jotka kuningas vahvistaa Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeerin (yksityisyydensuojakomissio, Belgia) ja [Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatien] (Belgian posti- ja televiestintälaitos) lausunnon saatuaan."

20 Kyseisen lain 45 §:n 2 momentissa puhelinpalveluoperaattorit velvoitetaan saattamaan tilaajiaan koskevat tiedot julkisten luetteloiden tarjoajien saataville. Saman lain 45 §:n 3 momentin mukaan nämä operaattorit pitävät erillään niitä tilaajia koskevat tiedot, jotka ovat pyytäneet, ettei niitä mainita luettelossa, siten, että nämä tilaajat voivat saada kyseisen luettelon ilman tietojensa mainintaa siinä.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

21 Proximus, joka on televiestintäpalvelujen tarjoaja Belgiassa, tarjoaa myös yleisesti saatavilla olevia puhelinluetteloita ja numerotiedotuspalveluja (jäljempänä luettelot) sähköisestä viestinnästä annetun lain säännösten mukaisesti. Näissä luetteloissa on yleisesti saatavilla olevien puhelinpalvelujen eri tarjoajien (jäljempänä operaattorit) tilaajien nimi, osoite ja puhelinnumero (jäljempänä yhteystiedot). On muitakin kolmansien osapuolten julkaisemia luetteloita.

22 Operaattorit luovuttavat säännöllisesti Proximusille kyseisten tilaajien yhteystiedot lukuun ottamatta niiden tilaajien yhteystietoja, jotka ovat ilmaisseet haluavansa jäädä mainitsematta Proximusin kustantamissa luetteloissa. Belgiassa niiden tilaajien, jotka haluavat tulla mainituiksi luettelossa, ja niiden tilaajien, jotka eivät tätä halua, välinen erottelu ilmenee käytännössä siten, että kunkin tilaajan rekisteröintitietoihin tehdään merkintä, nimittäin "NNNNN" niiden tilaajien osalta, joiden yhteystiedot saadaan mainita luettelossa, ja "XXXXX" niiden tilaajien osalta, joiden yhteystiedot pysyvät luottamuksellisina. Proximus myös välittää saamansa yhteystiedot toiselle luetteloiden tarjoajalle.

23 Kantelija on Belgian markkinoilla toimivan Telenet-nimisen puhelinpalveluoperaattorin tilaaja. Telenet ei tarjoa luetteloita mutta se välittää tilaajiensa yhteystiedot luetteloiden tarjoajille, muiden muassa Proximusille.

24 Kyseinen tilaaja pyysi 13.1.2019 Proximusilta yhteystietojensa jättämistä mainitsematta niin Proximusin kuin kolmansienkin osapuolten kustantamissa luetteloissa. Tämän pyynnön johdosta Proximus muutti kyseisen tilaajan asemaa tietojärjestelmässään, jottei tilaajan yhteystietoja enää julkistettaisi.

25 Proximus sai 31.1.2019 Telenetiltä säännöllisin väliajoin tehtävän päivityksen Telenetin tilaajien tiedoista. Tämä päivitys sisälsi asianomaisesta tilaajasta uusia tietoja, joita ei ollut merkitty luottamuksellisiksi. Proximus käsitteli nämä tiedot automaattisesti, ja ne kirjattiin siten, että ne sisältyivät uudelleen Proximusin luetteloihin.

26 Puhelinnumeronsa julkaisemisen Proximusin ja kolmansien osapuolten luetteloissa todettuaan asianomainen tilaaja pyysi 14.8.2019 uudelleen Proximusilta tietojensa jättämistä mainitsematta niissä. Samana päivänä Proximus vastasi kantelijalle poistaneensa tämän tiedot luetteloista ja ottaneensa yhteyttä Googleen, jotta merkitykselliset linkit Proximusin internetsivustolle

poistettaisiin. Proximus myös ilmoitti kyseiselle tilaajalle, että se oli välittänyt tämän yhteystiedot muille luetteloiden tarjoajille ja että kuukausittaisten päivitysten ansiosta näille tarjoajille oli ilmoitettu kantelijan pyynnöstä.

27 Samaan aikaan kyseinen tilaaja teki tietosuojaviranomaiselle kantelun Proximusista sillä perusteella, että huolimatta siitä, että tilaaja oli pyytänyt yhteystietojensa jättämistä sisällyttämättä luetteloihin, hänen puhelinnumeronsa näkyi kuitenkin joissakin näistä luetteloista.

28 Asianomainen tilaaja ja Proximus kävivät vielä 5.9.2019 kirjeenvaihtoa kyseisen tilaajan tietojen julkaisemisesta kolmannen osapuolen luettelossa. Tässä asiayhteydessä Proximus korosti, että se välittää tilaajiensa yhteystiedot muille luetteloiden tarjoajille mutta että sillä ei ole mitään käsitystä näiden tarjoajien sisäiseen toimintaan liittyvistä menettelyistä.

29 Riidanratkaisuelin teki 30.7.2020 kontradiktorisen menettelyn jälkeen päätöksen, jolla se määräsi Proximusin toteuttamaan korjaavia toimenpiteitä ja määräsi tälle 20 000 euron suuruisen sakon muun muassa yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan, luettuna yhdessä tämän asetuksen 7 artiklan kanssa, ja kyseisen asetuksen 5 artiklan 2 kohdan, luettuna yhdessä sen 24 artiklan kanssa, rikkomisesta. Erityisesti se ensinnäkin määräsi Proximusin ryhtymään asianmukaisiin ja välittömiin toimiin asianomaisen tilaajan suostumuksen peruuttamisen johdosta ja noudattamaan kyseisen tilaajan pyyntöjä käyttää oikeuttaan henkilötietojensa poistamiseen. Sitten se määräsi Proximusin toteuttamaan sellaisia tarvittavia teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, joilla voitaisiin varmistaa, että sen suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä noudatettaisiin yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiä. Lopuksi se määräsi Proximusin lopettamaan henkilötietojen lainvastaisen välittämisen muille luetteloiden tarjoajille.

30 Proximus nosti tästä päätöksestä 28.8.2020 kanteen hof van beroep te Brusselissa (Brysselin ylioikeus, Belgia).

31 Proximus katsoo, että sähköisestä viestinnästä annetun lain 45 §:n 3 momentin mukaan tilaajan suostumusta ei edellytetä, mutta tilaajien itsensä on pyydettävä, ettei heitä mainita luetteloissa niin sanotun opt-out-järjestelmän mukaisesti. Jos tällaista pyyntöä ei esitetä, asianomainen tilaaja voidaan tosiasiallisesti mainita kyseisissä luetteloissa. Niinpä Proximusin mielestä tilaajalta ei tarvita tässä tapauksessa mitään direktiivissä 95/46 tai yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettua ”suostumusta”.

32 Tietosuojaviranomainen päinvastoin on väittänyt pääasiallisesti, että direktiivin 2002/58 12 artiklan 2 kohdassa ja sähköisestä viestinnästä annetun lain 133 §:n 1 momentissa edellytetään yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettua ”tilaajien suostumusta”, jotta luetteloiden tarjoajat voivat käsitellä ja välittää tilaajien henkilötietoja.

33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että direktiivi 2002/58 on yleiseen tietosuoja-asetukseen nähden lex specialis, kuten sen mielestä yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 173 perustelukappaleessa ja 95 artiklassa vahvistetaan. Näin ollen tilanteissa, joissa direktiivissä 2002/58 täsmennetään yleisen tietosuoja-asetuksen sääntöjä, kyseisen direktiivin erityissäännökset ovat lex specialisina ensisijaisia yleisen tietosuoja-asetuksen yleisempiin säännöksiin nähden.

34 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tässä asiayhteydessä, että vaikka direktiivin 2002/58 12 artiklan 2 kohdassa ja sähköisestä viestinnästä annetun lain 133 §:n 1 momentissa edellytetäänkin tilaajien tahdonilmaisua, jotta luetteloiden tarjoajat voivat käsitellä heidän

henkilötietojaan, niissä ei täsmennetä, onko tällaisen tahdonilmaisun ilmettävä valintaoikeuden käyttämisenä, kuten Proximus väittää, vai yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetun todellisen suostumuksen ilmaisemisena, kuten tietosuojaviranomainen toteaa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa tältä osin, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, erityisesti 5.5.2011 annetussa tuomiossa Deutsche Telekom (C-543/09, EU:C:2011:279, 61 kohta), on katsottu, että – kuten direktiivin 2002/58 12 artiklan kontekstuaalisesta ja systemaattisesta tulkinnasta ilmenee – kyseessä oleva tahdonilmaisu vastaa ”suostumusta”, joka koskee tarkoitusta, jota varten henkilötiedot julkaistaan julkisessa luettelossa, eikä tietyn luettelon tarjoajan identiteettiä.

35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii lisäksi, että koska siitä, että tilaaja peruuttaa kyseisen tahdonilmaisun tai kyseisen ”suostumuksen”, ei ole laadittu mitään erityistä järjestelmää direktiivissä 2002/58, sähköisestä viestinnästä annetussa laissa eikä myöskään täytäntöönpanoasetuksessa, onko kaikkia yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiä sovellettava automaattisesti ja rajoituksetta myös puhelinluetteloiden erityisessä asiayhteydessä.

36 Tässä tilanteessa hof van beroep te Brussel on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko direktiivin 2002/58/EY 12 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä saman direktiivin 2 artiklan [toisen kohdan] f alakohdan ja yleisen tietosuoja-asetuksen 95 artiklan kanssa, tulkittava siten, että siinä sallitaan se, että kansallinen valvontaviranomainen edellyttää yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettua tilaajan suostumusta perusteena kyseisen tilaajan henkilötietojen julkaisemiselle sekä itse operaattorin että kolmansien palveluntarjoajien julkaisemissa julkisissa puhelinluetteloissa ja niiden tarjoamissa julkisissa numerotiedotuspalveluissa, jollei ole kansallista lainsäädäntöä, jossa säädettäisiin toisin?

2) Onko yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklassa säädettyä oikeutta tietojen poistamiseen tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansallinen valvontaviranomainen pitää tilaajan pyyntöä siitä, että hänet poistetaan julkisista puhelinluetteloista ja numerotiedotuspalveluista, yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklassa tarkoitettuna tietojen poistamista koskevana pyyntönä?

3) Onko yleisen tietosuoja-asetuksen 24 artiklaa ja 5 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että kansallinen valvontaviranomainen päättelee niissä asetetusta osoitusvelvollisuudesta, että rekisterinpitäjän on toteutettava tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet ilmoittaakseen kolmansille rekisterinpitäjille, nimittäin puhelinpalveluntarjoajalle ja muille puhelinluettelojen ja numerotiedotuspalvelujen tarjoajille, jotka ovat vastaanottaneet tietoja kyseiseltä rekisterinpitäjältä, rekisteröidyn suostumuksen peruuttamisesta yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan, luettuna yhdessä 7 artiklan kanssa, mukaisesti?

4) Onko yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansallinen valvontaviranomainen määrää julkisten puhelinluettelojen ja numerotiedotuspalvelujen tarjoajan, jota pyydetään lopettamaan henkilöä koskevien tietojen julkaiseminen, toteuttamaan kohtuulliset toimenpiteet ilmoittaakseen tästä tietojen poistamista koskevasta pyynnöstä hakukoneille?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

37 Proximus väittää, että pääasia ei koske sitä, että puhelinpalveluoperaattori julkaisee henkilötietoja sisältäviä luetteloita, joten ensimmäisestä ennakkoratkaisukysymyksestä on katsottava, ettei se täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä siltä osin kuin koskee tällaista tapausta.

38 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisupyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 1.8.2022, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 Pääasiassa kyseessä olevassa riidassa ovat vastakkain ainoastaan luonnollinen henkilö ja yhtiö, joka ei ole kyseisen luonnollisen henkilön puhelinpalveluoperaattori, ja joka koskee tapaa, jolla kyseinen yhtiö on käsitellyt kyseisen henkilön henkilötietoja luetteloiden julkaisemisen yhteydessä. Tästä seuraa, että ensimmäinen kysymys on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin sillä pyydetään tulkintaa direktiivin 2002/58 12 artiklan 2 kohdasta johtuvista vaatimuksista siinä tapauksessa, että kyseisen henkilön puhelinpalveluoperaattori itse julkaisee tämän henkilön henkilötietoja luetteloissa.

40 Edellä esitetystä seuraa, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko direktiivin 2002/58 12 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä tämän direktiivin 2 artiklan toisen kohdan f alakohdan ja yleisen tietosuoja-asetuksen 95 artiklan kanssa, tulkittava siten, että puhelinpalveluoperaattorin tilaajalta on saatava yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 11 alakohdassa tarkoitettu ”suostumus”, jotta tämän tilaajan henkilötiedot voidaan mainita muiden palveluntarjoajien kuin kyseisen operaattorin julkaisemissa luetteloissa.

41 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on palautettava mieleen, että direktiivin 2002/58 1 artiklan 1 kohdan mukaan tässä direktiivissä säädetään etenkin sellaisten kansallisten säännösten yhdenmukaistamisesta, joita tarvitaan samantasoisen perusoikeuksien ja -vapauksien, erityisesti yksityisyyttä ja luottamuksellisuutta koskevan oikeuden, suojan varmistamiseksi henkilötietojen käsittelyssä sähköisen viestinnän alalla.

42 Tässä yhteydessä on muistutettava, että kyseisen direktiivin 12 artiklan 1 kohdasta ja tämän direktiivin johdanto-osan 38 perustelukappaleesta ilmenee, että ennen kuin tilaajien tiedot kirjataan julkisiin luetteloihin, heille on ilmoitettava, mikä on luetteloiden tarkoitus ja mitä erityiskäyttöä niillä voi olla erityisesti luettelojen sähköisten versioiden ohjelmistoihin sulautettujen hakutoimintojen kautta.

43 Direktiivin johdanto-osan 39 perustelukappaleessa täsmennetään sitten siltä osin kuin kyse on tämän direktiivin 12 artiklan 1 kohtaan perustuvasta tilaajille etukäteen tehtävää ilmoitusta koskevasta velvollisuudesta, että ”jos [henkilö]tiedot voidaan siirtää yhdelle tai useammalle kolmannelle osapuolelle, tilaajalle on ilmoitettava tästä mahdollisuudesta ja vastaanottajasta tai mahdollisten vastaanottajien ryhmistä”.

44 Direktiivin 2002/58 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot saatuaan tilaaja voi, kuten saman artiklan 2 kohdasta ilmenee, päättää, mainitaanko hänen henkilötietonsa julkisessa luettelossa ja mitkä tiedot siinä mainitaan.

45 Kuten unionin tuomioistuin jo on todennut, tällainen etukäteisilmoitus mahdollistaa sen, että asianomainen tilaaja voi antaa suostumuksen henkilötietojensa julkaisemiseen julkisissa luetteloissa, sillä tällainen suostumus on tarpeen tällaista julkaisemista varten (ks. vastaavasti tuomio 5.5.2011, Deutsche Telekom, C-543/09, EU:C:2011:279, 54 ja 58 kohta).

46 Vaatimus saada asianomaisen tilaajan suostumus henkilötietojen julkaisemiseen luetteloissa vahvistetaan direktiivin 2002/58 12 artiklan 3 kohdassa, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat vaatia, että julkisen luettelon käyttöön muuhun tarkoitukseen kuin yhteystietojen etsimiseen nimen perusteella ”pyydetään tilaajan lisäsuostumus”.

47 Kuten unionin tuomioistuin on täsmentänyt, direktiivin 2002/58 12 artiklan kontekstuaalisesta ja systemaattisesta tulkinnasta kuitenkin seuraa, että tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettu suostumus koskee tarkoitusta, jota varten henkilötiedot julkaistaan julkisessa luettelossa, eikä tietyn luettelon tarjoajan identiteettiä. Näin ollen silloin, kun kyseinen tilaaja on suostunut tietojensa julkaisemiseen luettelossa, jolla on erityinen tarkoitus, hänellä ei yleensä ole intressiä vastustaa samojen tietojen julkaisemista toisessa samankaltaisessa luettelossa (tuomio 5.5.2011, Deutsche Telekom, C-543/09, EU:C:2011:279, 61 ja 62 kohta).

48 Tältä osin kyseisen direktiivin johdanto-osan 39 perustelukappaleessa vahvistetaan, että tilaajien henkilötietojen välittäminen kolmansille on sallittua ”sillä ehdolla, ettei niitä käytetä muihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on kerätty”.

49 Näin ollen silloin, kun Telenetin kaltainen puhelinpalveluoperaattori on ilmoittanut tilaajalle siitä mahdollisuudesta, että hänen henkilötietojaan välitetään Proximusin kaltaiselle kolmannelle yritykselle tai muille kolmansille niiden julkaisemiseksi julkisessa luettelossa, ja kun tilaaja on suostunut kyseisten tietojen julkaisemiseen tällaisessa luettelossa, se, että kyseinen operaattori tai kyseinen yritys välittää näitä samoja tietoja muulle yritykselle, joka julkaisee painettua tai sähköistä julkista luetteloa tai saattaa tällaisia luetteloita käytettäviksi numerotiedotuspalvelujen kautta, ei edellytä tilaajan antamaa uutta suostumusta sillä ehdolla, ettei kyseisiä tietoja käytetä muihin tarkoituksiin kuin niihin, joita varten ne on kerätty niiden ensimmäistä julkaisemista varten. Direktiivin 2002/58 12 artiklan 2 kohdan mukainen tilaajan, jolle on ilmoitettu asianmukaisesti tästä mahdollisuudesta, suostumus henkilötietojensa julkaisemiseen julkisessa luettelossa nimittäin koskee tämän julkaisemisen tarkoitusta ja ulottuu siten kaikkeen yleisesti saatavilla olevien numerotiedotuspalvelujen ja luetteloiden markkinoilla toimivien kolmansien yritysten suorittamaan kyseisten tietojen myöhempään käsittelyyn, kunhan tällaisella tietojen käsittelyllä on tämä sama tarkoitus (tuomio 5.5.2011, Deutsche Telekom, C-543/09, EU:C:2011:279, 65 kohta).

50 Sitä vastoin on niin – kuten kyseisen direktiivin johdanto-osan 39 perustelukappaleessa todetaan –, että jos tilaajalta tietoja keräävä osapuoli tai jokin kolmas osapuoli, jolle tietoja on välitetty, haluaa käyttää tietoja johonkin muuhun tarkoitukseen, on joko alun perin tietoja keränneen osapuolen tai kolmannen osapuolen, jolle tietoja on välitetty, hankittava tilaajalta uusi suostumus.

51 Niiden tapojen osalta, joilla tällainen suostumus on ilmaistava, direktiivin 2002/58 2 artiklan toisen kohdan f alakohdasta, luettuna yhdessä yleisen tietosuoja-asetuksen 94 artiklan 2 kohdan ja 95 artiklan kanssa, käy ilmi, että suostumuksen on lähtökohtaisesti täytettävä mainitun asetuksen 4 artiklan 11 alakohdasta ilmenevät vaatimukset.

52 Nyt käsiteltävässä asiassa yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 11 alakohdassa, joka on pääasiassa kyseessä oleviin tosiseikkoihin sovellettava säännös, määritellään ”rekisteröidyn suostumus” siten, että se edellyttää rekisteröidyn ”vapaaehtoista, yksilöityä, tietoista ja yksiselitteistä” tahdonilmaisua, jolla rekisteröity hyväksyy henkilötietojensa käsittelyn antamalla suostumusta ilmaisevan lausuman tai ”toteuttamalla selkeästi suostumusta ilmaisevan toimen”.

53 Tästä seuraa, että tällainen suostumus on tarpeen, jotta puhelinpalveluoperaattorin tilaajan henkilötiedot voidaan sisällyttää luetteloihin.

54 Niinpä kyseessä olevan tilaajan henkilötietojen julkaisemista Proximusin tai muiden palveluntarjoajien kustantamien kaltaisissa luetteloissa voitaisiin pitää yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla lainmukaisena vain, jos tällainen suostumus on olemassa ja se on nimenomaisesti annettu puhelinpalveluoperaattorille tai jollekin tällaisista luetteloiden tarjoajista.

55 Kuten tämän tuomion 49 kohdassa muistutettiin, tällainen suostumus ei kuitenkaan edellytä, että suostumuksen antamisen ajankohtana kyseinen rekisteröity tuntisi välttämättä kaikkien hänen henkilötietojaan käsittelevien luetteloiden tarjoajien identiteetin.

56 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2002/58 12 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä tämän direktiivin 2 artiklan toisen kohdan f alakohdan ja yleisen tietosuoja-asetuksen 95 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että puhelinpalveluoperaattorin tilaajalta on saatava yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 11 alakohdassa tarkoitettu ”suostumus”, jotta tämän tilaajan henkilötiedot voidaan mainita muiden palveluntarjoajien kuin kyseisen operaattorin julkaisemissa luetteloissa, ja tällainen suostumus voidaan antaa joko kyseiselle operaattorille tai jollekin kyseisistä palveluntarjoajista.

Toinen kysymys

57 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään pääasiallisesti, onko yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklaa tulkittava siten, että tilaajan pyyntö henkilötietojensa poistamisesta luetteloista merkitsee, että tilaaja käyttää mainitussa artiklassa tarkoitettua ”oikeu[tta] tietojen poistamiseen”.

58 Aivan aluksi on korostettava, että Proximus väittää, että yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklaa ei ole sovellettava sellaiseen luetteloiden tarjoajaan, joka – kuten nyt käsiteltävässä asiassa – ei ole tilaajan puhelinpalveluoperaattori ja että tämän tuomion edellisessä kohdassa mainitun kaltaista

pyyntöä olisi enintään pidettävä kyseisen asetuksen 16 artiklassa tarkoitettuna tietojen oikaisua koskevana pyyntönä, jolloin toinen ennakkoratkaisukysymys on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin sillä ei ole merkitystä pääasian kannalta.

59 Kyseisen asianosaisen näin esiin tuomat väitteet kohdistuvat kuitenkin asiallisesti niiden unionin oikeussääntöjen, joita toinen kysymys koskee, soveltamisalaan ja ulottuvuuteen ja näin ollen niiden tulkintaan. Tällaiset esitetyn kysymyksen asiasisältöön kohdistuvat väitteet eivät siten lähtökohtaisestikaan voi johtaa kysymyksen tutkimatta jättämiseen (tuomio 13.1.2022, Minister Sprawiedliwości, C-55/20, EU:C:2022:6, 83 kohta).

60 Tästä seuraa, että toinen ennakkoratkaisukysymys voidaan ottaa tutkittavaksi.

61 Ensinnäkin on korostettava, että direktiivin 2002/58 12 artiklan 2 kohdan toisen virkkeen mukaan tilaajilla on oltava muun muassa mahdollisuus saada henkilötietonsa poistetuiksi julkisista luetteloista.

62 Tällaisen mahdollisuuden myöntäminen tilaajille ei kuitenkaan merkitse luetteloiden tarjoajille sellaista yleisen tietosuoja-asetuksen 95 artiklassa tarkoitettua erityistä velvoitetta, joka mahdollistaisi, että kyseisen asetuksen merkityksellisten säännösten soveltaminen suljetaan pois. Kuten julkisasiamies on pääasiallisesti todennut ratkaisuehdotuksensa 54 kohdassa, direktiiviin 2002/58 ei nimittäin sisälly viitteitä henkilötietojen poistamiseksi esitettyjen pyyntöjen yksityiskohdista, toteutuksesta ja seurauksista. Näin ollen – kuten lisäksi kyseisen direktiivin johdanto-osan kymmenennestä perustelukappaleesta, luettuna yhdessä yleisen tietosuoja-asetuksen 94 artiklan kanssa, ilmenee – tämän asetuksen säännöksiä voidaan soveltaa kyseisen kaltaisessa tapauksessa.

63 Toiseksi yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 1 kohdan b ja d alakohdasta ilmenee, että rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjä poistamaan rekisteröityä koskevat henkilötiedot ja että rekisterinpitäjällä on velvollisuus poistaa nämä tiedot ilman aiheetonta viivytystä muun muassa silloin, jos rekisteröity ”peruuttaa suostumuksen, johon käsittely on perustunut 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan – – mukaisesti, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta”, tai jos ”henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti”.

64 Tältä osin yhtäältä ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annettavasta vastauksesta ilmenee, että tilaajan henkilötietojen julkaiseminen luetteloissa perustuu kyseisen tilaajan suostumukseen.

65 Toisaalta yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdasta ja 7 artiklan 3 kohdasta ilmenee, että tällainen suostumus on yksi niistä tarpeellisista edellytyksistä, joiden perusteella voidaan katsoa, että asianomaisen tilaajan henkilötietojen käsittely on lainmukaista, ja että tämä suostumus voidaan peruuttaa milloin tahansa ja sellaisilla tavoilla, jotka ovat yhtä helppoja kuin ne, joilla rekisteröity on voinut antaa tällaisen suostumuksen.

66 Tässä tapauksessa on niin, että jos tilaaja pyytää, ettei hänen tietojaan enää mainita luettelossa, hän peruuttaa suostumuksensa näiden tietojen julkaisemiseen. Hän saa suostumuksensa peruuttamisen perusteella – jollei hänen henkilötietojensa käsittelylle ole muuta oikeusperustaa – oikeuden pyytää henkilötietojensa poistamista kyseisestä luettelosta yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla tai, jos rekisterinpitäjä jatkaa kyseisten tietojen julkaisemista lainvastaisesti, kyseisen asetuksen 17 artiklan 1 kohdan d alakohdan nojalla.

67 Niinpä on katsottava, että kun tilaaja pyytää henkilötietojensa poistamista luetteloista, hänen voidaan katsoa käyttävän yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklassa tarkoitettua ”oikeu[tta kyseisten tietojen] poistamiseen”.

68 Tätä päätelmää ei voida kyseenalaistaa Proximusin esittämällä argumentilla, jonka mukaan tällaisella pyynnöllä olisi katsottava pyrittävän mahdollistamaan, että kyseinen tilaaja voi käyttää yleisen tietosuoja-asetuksen 16 artiklaan perustuvaa oikeuttaan siihen, että rekisterinpitäjä oikaisee rekisteröityä koskevat henkilötiedot. Mainitun säännöksen mukaan nimittäin tällainen oikaisu on mahdollinen, jos henkilötiedot ovat virheellisiä, ja sen tarkoituksena on mahdollistaa se, että rekisteröity saa puutteelliset henkilötiedot täydennettyä.

69 Nyt kyseessä olevassa tapauksessa on kuitenkin niin, että tilaajan pyynnöllä saada luettelossa mainitut tiedot poistetuiksi ei pyritä korvaamaan virheellisiä tietoja paikkansapitävillä tiedoilla tai täydentämään puutteellisia tietoja, vaan sillä pyritään lopettamaan paikkansapitävien tietojen julkaiseminen.

70 Se, että tällainen lopettaminen ilmenee nyt käsiteltävässä asiassa pelkästään siten, että muutetaan merkintää, joka asianomaisen tilaajan osalta on tehty Proximusin tietokannassa, jonka perusteella kyseisen tilaajan henkilötiedot julkaistaan luetteloissa, ei voi estää sitä, että näissä luetteloissa mainittujen henkilötietojen poistamista koskevaa pyyntöä pidetään yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklassa tarkoitettuna tietojen poistamisesta esitettynä pyyntönä. Kuten unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, kyseisen operaattorin käyttöön ottama poistamistapa nimittäin on luonteeltaan puhtaasti tekninen tai organisatorinen toimenpide, joka on tarpeen rekisteröidyn henkilötietojen poistamista koskevan pyynnön noudattamiseksi ja näiden tietojen julkistamisen estämiseksi.

71 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklaa on tulkittava siten, että tilaajan pyyntö henkilötietojensa poistamisesta luetteloista merkitsee, että tilaaja käyttää mainitussa artiklassa tarkoitettua ”oikeu[tta] tietojen poistamiseen”.

Kolmas kysymys

72 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään pääasiallisesti, onko yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 2 kohtaa ja 24 artiklaa tulkittava siten, että kansallinen valvontaviranomainen voi vaatia, että luetteloiden tarjoaja rekisterinpitäjänä toteuttaa tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet ilmoittaakseen kolmansille rekisterinpitäjille – eli puhelinpalveluoperaattorille, joka on luovuttanut sille tilaajansa henkilötiedot, ja muille luetteloiden tarjoajille, joille se itse on toimittanut henkilötiedot – kyseisen tilaajan suostumuksen peruuttamisesta.

73 Aluksi on korostettava, että nyt kyseessä olevassa tapauksessa Proximus käsitteli kantelijan henkilötietoja julkaisemalla ne ja luovuttamalla ne muille luetteloiden tarjoajille. Myös Telenet, joka on kantelijan puhelinpalveluoperaattori, käsitteli näitä tietoja muun muassa välittämällä ne Proximusille. Sama pätee muihin luetteloiden tarjoajiin, joille Proximus välitti kyseisen kantelijan yhteystiedot ja jotka julkaisivat ne.

74 Lisäksi on korostettava yhtäältä, että – kuten tämän tuomion 20 kohdassa muistutettiin – sähköisestä viestinnästä annetussa laissa puhelinpalveluoperaattorit tosin velvoitetaan välittämään tilaajiaan koskevat tiedot julkisten luetteloiden tarjoajille, mutta näiden

operaattoreiden on kuitenkin pidettävä erillään niiden tilaajien tiedot, jotka ovat pyytäneet, ettei niitä mainita luettelossa, siten, että nämä tilaajat voivat saada kopion kyseisestä luettelosta ilman tietojensa mainintaa siinä.

75 Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että käytännössä tilaaja antaa yleensä juuri puhelinpalveluoperaattorilleen suostumuksen henkilötietojensa julkaisemiseen luettelossa, ja tällainen suostumus mahdollistaa näiden tietojen välittämisen kolmannelle, joka on luettelojen tarjoaja. Tämä tarjoaja voi vuorostaan luovuttaa henkilötiedot muille luetteloiden tarjoajille saman suostumuksen perusteella, ja nämä rekisterinpitäjät muodostavat siten ketjun, jossa kukin käsittelee vuorotellen henkilötietoja itsenäisesti yhden ja saman suostumuksen perusteella.

76 Toisaalta unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee myös, että Proximusin tietokannan päivitys, jolla kantelijan suostumuksen peruuttamista oli tarkoitus noudattaa, poistettiin heti, kun hänen puhelinpalveluoperaattorinsa oli välittänyt Proximusille uuden listan tilaajiaan koskeneista tiedoista niiden julkaisemiseksi luetteloissa, eikä kyseisessä listassa otettu huomioon, että kantelija oli peruuttanut Proximusille antamansa suostumuksen.

77 Tässä asiayhteydessä nousee siten esille kysymys siitä, onko Proximusin kaltaisen luetteloiden tarjoajan silloin, kun puhelinpalveluoperaattorin tilaaja peruuttaa suostumuksensa siihen, että tämä tilaaja mainitaan kyseisen tarjoajan luetteloissa, paitsi päivitettävä oma tietokantansa kyseisen peruuttamisen ottamiseksi huomioon myös ilmoitettava tästä peruuttamisesta puhelinpalveluoperaattorille, joka on luovuttanut sille henkilötiedot, sekä muille luetteloiden tarjoajille, joille se itse on välittänyt tällaiset tiedot.

78 Ensinnäkin on palautettava mieleen, että yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään, että käsittely on lainmukaista jos ja vain siltä osin kuin rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojensa käsittelyyn yhtä tai useampaa erityistä tarkoitusta varten. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että kantelija peruutti kyseisen asetuksen 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla suostumuksensa siihen, että hänen henkilötietojaan käsitellään niiden julkaisemiseksi luetteloissa. Tällaisen peruuttamisen seurauksena kyseisten tietojen käsittelyllä niiden kirjaamiseksi julkisiin luetteloihin, mukaan lukien se käsittely, jonka puhelinpalveluoperaattorit tai muut luetteloiden tarjoajat suorittavat samaa tarkoitusta varten ja saman suostumuksen perusteella, ei enää ole oikeusperustaa, joten kyseinen käsittely on lainvastaista, kun mainitun asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohta otetaan huomioon.

79 Toiseksi on muistutettava, että yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 2 kohdan mukaan rekisterinpitäjän on varmistettava pystyvänsä osoittamaan se, että henkilötietoja käsitellään lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi.

80 Yleisen tietosuoja-asetuksen 24 artiklassa puolestaan edellytetään, että kun otetaan huomioon käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset, rekisterinpitäjä toteuttaa tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla voidaan varmistaa ja osoittaa, että käsittelyssä noudatetaan mainittua asetusta.

81 Kuten julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 67 kohdassa, yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa ja 24 artiklassa asetetaan yleisiä osoitus- ja noudattamisvelvoitteita henkilötietoja käsitteleville rekisterinpitäjille. Erityisesti on todettava,

että kyseisissä säännöksissä vaaditaan, että rekisterinpitäjät toteuttavat asianmukaiset toimenpiteet yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyjen sääntöjen mahdollisten rikkomisten ehkäisemiseksi varmistaakseen oikeuden tietosuojaan.

82 Tätä varten yleisen tietosuoja-asetuksen 19 artiklassa säädetään muun muassa, että rekisterinpitäjän on ilmoitettava kaikenlaisista tämän asetuksen 17 artiklan 1 kohdan mukaisesti tehdyistä henkilötietojen poistoista jokaiselle vastaanottajalle, jolle henkilötietoja on luovutettu, paitsi jos tämä osoittautuu mahdottomaksi tai vaatii kohtuutonta vaivaa.

83 Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa ja 24 artiklassa säädetyistä yleisistä velvoitteista, luettuina yhdessä tämän asetuksen 19 artiklan kanssa, seuraa, että Proximusin kaltaisen rekisterinpitäjän on toteutettava tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet ilmoittaakseen sellaisille muille luetteloiden tarjoajille, joille se on toimittanut henkilötietoja, sille annetun rekisteröidyn suostumuksen peruuttamisesta. Tämän tuomion 76 kohdassa täsmennettyjen kaltaisissa olosuhteissa tällaisen rekisterinpitäjän on myös huolehdittava siitä, että se informoi sille henkilötiedot luovuttanutta puhelinpalveluoperaattoria, jotta tämä mukauttaa henkilötietoluetteloa, jonka se välittää automaattisesti kyseiselle luetteloiden tarjoajalle, ja pitää erillään sellaisten tilaajiensa tiedot, jotka ovat ilmaisseet halunsa peruuttaa suostumuksensa siihen, että henkilötiedot julkistetaan.

84 On nimittäin niin, että silloin kun, kuten nyt käsiteltävässä asiassa, eri rekisterinpitäjät tukeutuvat rekisteröidyn kerran antamaan suostumukseen käsitelläkseen tämän henkilötietoja samaa tarkoitusta varten, tällaisen suostumuksen peruuttamiseksi riittää, että rekisteröity ottaa yhteyttä mihin tahansa tähän samaan suostumukseen tukeutuvista rekisterinpitäjistä saadakseen suostumuksensa peruutetuksi.

85 Kuten komissio perustellusti korostaa, yleisen tietosuoja-asetuksen 7 artiklan 3 kohdassa säädetyn, suostumuksen peruuttamista koskevan oikeuden tehokkuuden takaamiseksi ja sen varmistamiseksi, että rekisteröidyn suostumus liittyy tarkasti siihen tarkoitukseen, jota varten se on annettu, rekisterinpitäjä, jolle antamansa suostumuksen henkilötietojensa käsittelyyn rekisteröity on peruuttanut, on tosiasiallisesti velvollinen ilmoittamaan tästä peruuttamisesta kullekin henkilölle, joka sille on henkilötiedot välittänyt, sekä henkilölle, jolle se vuorostaan on välittänyt nämä tiedot. Tällaisen ilmoituksen saaneilla rekisterinpitäjillä on sitten vuorostaan velvollisuus välittää kyseinen informaatio muille rekisterinpitäjille, joille ne ovat henkilötiedot luovuttaneet.

86 Tältä osin on aivan ensiksi korostettava, että tällaisen ilmoitusvelvollisuuden tarkoituksena on ehkäistä yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyjen sääntöjen mahdollinen rikkominen tietosuojaa koskevan oikeuden varmistamiseksi, ja se kuuluu siten kyseisen asetuksen 24 artiklassa tarkoitettuihin tarvittaviin toimenpiteisiin. Lisäksi – kuten julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 68 kohdassa – se kuuluu myös kyseisen asetuksen 12 artiklan 2 kohdassa säädetyn sen vaatimuksen piiriin, jonka mukaan rekisterinpitäjän on helpotettava muun muassa kyseisen asetuksen 17 artiklan mukaisten rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä.

87 Seuraavaksi on todettava, että jos rekisterinpitäjällä ei olisi tällaista rekisteröidyn suostumuksen peruuttamista koskevaa ilmoitusvelvollisuutta, suostumuksen peruuttamisesta voisi tulla erityisen vaikeaa, koska rekisteröity voisi uskoa olevansa velvollinen ottamaan yhteyttä kuhunkin

operaattoriin. Tällainen lähestymistapa olisi siten vastoin yleisen tietosuoja-asetuksen 7 artiklan 3 kohtaa, jonka mukaan henkilötietojen käsittelyä koskevan suostumuksen peruuttamisen on oltava yhtä helppoa kuin sen antaminen.

88 Lopuksi tämän tuomion 49 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti suostumus, jonka asianmukaisesti informoitu tilaaja direktiivin 2002/58 12 artiklan 2 kohdan nojalla antaa henkilötietojensa julkaisemiseen julkisessa luettelossa, liittyy tämän julkaisemisen tarkoitukseen ja ulottuu siten kaikkeen luettelojen markkinoilla toimivien kolmansien yritysten suorittamaan henkilötietojen myöhempään käsittelyyn, kunhan tällaisella käsittelyllä on kyseinen sama tarkoitus.

89 Tästä seuraa, että – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 68 kohdassa – koska luettelojen tarjoaja voi vedota henkilötietojen käsittelyä koskevaan suostumukseen, jonka tilaaja on tähän tarkoitukseen antanut toiselle tarjoajalle tai puhelinpalveluoperaattorilleen, tilaajan on suostumuksensa peruuttamiseksi voitava olla yhteydessä mihin tahansa luettelojen tarjoajaan tai kyseiseen operaattoriin, jotta hänen yhteystietonsa poistetaan kaikkien niiden, jotka ovat vedonneet hänen kerran antamaansa suostumukseen, julkaisemista luetteloista.

90 Edellä esitetyn perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 2 kohtaa ja 24 artiklaa on tulkittava siten, että kansallinen valvontaviranomainen voi vaatia, että luetteloiden tarjoaja rekisterinpitäjänä toteuttaa tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet ilmoittaakseen kolmansille rekisterinpitäjille – eli puhelinpalveluoperaattorille, joka on luovuttanut sille tilaajansa henkilötiedot, ja muille luetteloiden tarjoajille, joille se on toimittanut henkilötiedot – kyseisen tilaajan suostumuksen peruuttamisesta.

Neljäs kysymys

91 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansallinen valvontaviranomainen määrää luettelojen tarjoajan, jota puhelinpalveluoperaattorin tilaaja on pyytänyt lopettamaan henkilötietojensa julkaisemisen, toteuttamaan mainitussa säännöksessä tarkoitetut ”kohtuulliset toimenpiteet” ilmoittaakseen hakukoneiden tarjoajille kyseisestä henkilötietojen poistamista koskevasta pyynnöstä.

92 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on palautettava mieleen, että yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 2 kohdan mukaan rekisterinpitäjän, joka on julkistanut henkilötiedot, on käytettävissä oleva teknologia ja toteuttamiskustannukset huomioon ottaen toteutettava kohtuulliset toimenpiteet, muun muassa tekniset toimet, ilmoittaakseen henkilötietoja käsitteleville rekisterinpitäjille, että rekisteröity on pyytänyt kyseisiä rekisterinpitäjiä poistamaan näihin henkilötietoihin liittyvät linkit tai näiden henkilötietojen jäljennökset tai kopiot.

93 Kuten yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 66 perustelukappaleesta ilmenee, kyseisen velvollisuuden tavoitteena on vahvistaa oikeutta tulla unohdetuksi verkkoympäristössä, joten se koskee erityisesti tietoja, jotka verkossa julkaistuja henkilötietoja käsittelevien hakukoneiden tarjoajat saattavat käytettäviksi internetissä.

94 Nyt käsiteltävässä asiassa on riidatonta, että Proximus julkaisi luettelossaan kantelijan henkilötiedot ja että siis kyseistä yhtiötä on pidettävä yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna henkilötiedot julkistaneena rekisterinpitäjänä.

95 Lisäksi on muistutettava yhtäältä, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan hakukoneen toiminnan, joka käsittää sivullisten internetissä julkaisemien tai siihen liittämien tietojen löytämisen, automaattisen indeksoinnin ja tilapäisen tallentamisen sekä lopuksi kyseisten tietojen asettamisen internetin käyttäjien saataville tietyssä etusijajärjestyksessä, on katsottava olevan yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettua henkilötietojen ”käsittelyä” silloin, kun näihin tietoihin sisältyy henkilötietoja, ja toisaalta, että kyseisen hakukoneen ylläpitäjää on pidettävä kyseisen asetuksen 4 artiklan 7 alakohdassa ja siis myös sen 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna ”rekisterinpitäjänä” (ks. vastaavasti tuomio 24.9.2019, GC ym. (Arkaluonteisten tietojen poistaminen hakutulosten luettelosta), C-136/17, EU:C:2019:773, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

96 Niinpä pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa on katsottava, että Proximusin kaltainen rekisterinpitäjä on yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 2 kohdan nojalla velvollinen huolehtimaan siitä, että se toteuttaa kohtuulliset toimenpiteet ilmoittaakseen hakukoneiden tarjoajille puhelinpalveluoperaattorin tilaajan sille osoittamasta pyynnöstä saada henkilötietonsa poistetuiksi. Kuten julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 76 kohdassa, luettelojen tarjoajan toteuttamien toimenpiteiden kohtuullisuuden arvioimiseksi yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 2 kohdassa kuitenkin säädetään, että käytettävissä oleva teknologia ja toteuttamiskustannukset on otettava huomioon; tällainen arviointi kuuluu ensisijaisesti alalla toimivaltaiselle viranomaiselle ja siihen voi kohdistua tuomioistuinvalvontaa.

97 Nyt käsiteltävässä asiassa tietosuojaviranomaisen esittämistä kirjallisista huomautuksista, joita tämän menettelyn muut osapuolet eivät ole kyseiseltä osin riitauttaneet, ilmenee, että vuoden 2020 toisen neljänneksen aikana Belgiassa toimi rajallinen määrä hakukoneiden tarjoajia. Erityisesti on huomattava, että Googlen markkinaosuus oli 90 prosenttia pöytätietokoneilla tehtyjen hakujen osalta ja 99 prosenttia älypuhelimilla ja tableteilla tehtyjen hakujen osalta.

98 Lisäksi, kuten tämän tuomion 26 kohdassa todettiin, unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että tilaajan pyydettyä lopettamaan henkilötietojensa sisällyttämisen Proximusin luetteloihin tämä tarjoaja vastasi, että se oli paitsi poistanut henkilötiedot puhelinluetteloista ja numerotiedotuspalveluista myös ottanut yhteyttä Googleen, jotta merkitykselliset linkit Proximusin internetsivustolle poistettaisiin.

99 Edellä esitetyn perusteella neljänteen kysymykseen on vastattava, että yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että kansallinen valvontaviranomainen määrää luettelojen tarjoajan, jota puhelinpalveluoperaattorin tilaaja on pyytänyt lopettamaan henkilötietojensa julkaisemisen, toteuttamaan mainitussa säännöksessä tarkoitetut ”kohtuulliset toimenpiteet” ilmoittaakseen hakukoneiden tarjoajille kyseisestä henkilötietojen poistamista koskevasta pyynnöstä.

Oikeudenkäyntikulut

100 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla 12.7.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/58/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 25.11.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/136/EY, 12 artiklan 2 kohtaa, luettuna yhdessä tämän direktiivin 2 artiklan toisen kohdan f alakohdan ja luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) 95 artiklan kanssa,

on tulkittava siten, että

puhelinpalveluoperaattorin tilaajalta on saatava yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 11 alakohdassa tarkoitettu ”suostumus”, jotta tämän tilaajan henkilötiedot voidaan mainita muiden palveluntarjoajien kuin kyseisen operaattorin julkaisemissa yleisesti saatavilla olevissa puhelinluetteloissa ja numerotiedotuspalveluissa, ja tällainen suostumus voidaan antaa joko kyseiselle operaattorille tai jollekin kyseisistä palveluntarjoajista.

2) Asetuksen 2016/679 17 artiklaa

on tulkittava siten, että

tilaajan pyyntö henkilötietojensa poistamisesta yleisesti saatavilla olevista puhelinluetteloista ja numerotiedotuspalveluista merkitsee, että tilaaja käyttää mainitussa artiklassa tarkoitettua ”oikeu[tta] tietojen poistamiseen”.

3) Asetuksen 2016/679 5 artiklan 2 kohtaa ja 24 artiklaa

on tulkittava siten, että

kansallinen valvontaviranomainen voi vaatia, että yleisesti saatavilla olevien puhelinluetteloiden ja numerotiedotuspalvelujen tarjoaja rekisterinpitäjänä toteuttaa tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet ilmoittaakseen kolmansille rekisterinpitäjille – eli puhelinpalveluoperaattorille, joka on luovuttanut sille tilaajansa henkilötiedot, ja muille yleisesti saatavilla olevien puhelinluetteloiden ja numerotiedotuspalvelujen tarjoajille, joille se on toimittanut henkilötiedot – kyseisen tilaajan suostumuksen peruuttamisesta.

4) Asetuksen 2016/679 17 artiklan 2 kohtaa

on tulkittava siten, että

se ei ole esteenä sille, että kansallinen valvontaviranomainen määrää yleisesti saatavilla olevien puhelinluettelojen ja numerotiedotuspalvelujen tarjoajan, jota puhelinpalveluoperaattorin tilaaja on pyytänyt lopettamaan henkilötietojensa julkaisemisen, toteuttamaan mainitussa säännöksessä tarkoitetut ”kohtuulliset toimenpiteet” ilmoittaakseen hakukoneiden tarjoajille kyseisestä henkilötietojen poistamista koskevasta pyynnöstä.

Allekirjoitukset